

Sygn. akt VIII AKa 44/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2024 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VIII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: SSA – Przemysław Filipkowski (spr.)

Sędziowie: SA – Sławomir Machnio

SO (del.) – Piotr Maksymowicz

Protokolant: – st. sekr. sąd. Katarzyna Rucińska

przy udziale prokuratora Krzysztofa Kalinowskiego

po rozpoznaniu w dniu 25 marca 2024 r. sprawy:

1) M. K. (1) (poprzednio M.) z d. B., córki W. i T., urodz. (...) w P.,

2) W. K. (1), syna B. i H., urodz. (...) w W.

oskarżonych o czyn z art. 284 § 2 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.

na skutek apelacji, wniesionej przez obrońcę oskarżonych

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 15 listopada 2021 r. sygn. akt XVIII K 236/21

uchyla zaskarżony wyrok w całości oraz przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie;

UZASADNIENIE

Formularz UK 2	Sygnatura akt	VIII AKa 44/23
Załącznik dołącza się w każdym przypadku. Podać liczbę załączników:	1	
1. CZEŚĆ WSTĘPNA		

1.1. Oznaczenie wyroku sądu pierwszej instancji

Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie sygn. XVIII K 236/21 z dnia 15.11.2021 r.

1.2. Podmiot wnoszący apelację

oskarżyciel publiczny albo prokurator w sprawie o wydanie wyroku łącznego

oskarżyciel posiłkowy

oskarżyciel prywatny

x obrońca oskarżonych

oskarżony albo skazany w sprawie o wydanie wyroku łącznego

inny

1.3. Granice zaskarżenia

1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia

x na korzyść

na niekorzyść

x w całości

w części

#

co do winy

#

co do kary

#

co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia

1.3.2. Podniesione zarzuty

Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji

#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu	
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu	
x	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia	
x	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia	
x	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka	
#	art. 439 k.p.k.	
#	brak zarzutów	

1.4. Wnioski

x	uchylenie	x	Zmiana
---	-----------	---	--------

2. Ustalenie faktów w związku z dowodami przeprowadzonymi przez sąd odwoławczy

2.1. Ustalenie faktów

2.1.1. Fakty uznane za udowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
			Nie dotyczy		
2.1.2. Fakty uznane za nieudowodnione					
Lp.	Oskarżony	Fakt oraz czyn, do którego fakt się odnosi	Dowód	Numer karty	
		Nie dotyczy			

2.2. Ocena dowodów

2.2.1. Dowody będące podstawą ustalenia faktów		
Lp. faktu z pkt 2.1.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
	Nie dotyczy	

2.2.2. Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz

niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 2.1.1 albo 2.1.2	Dowód	Zwiążle o powodach nieuwzględnienia dowodu
	Nie dotyczy	

. STANOWISKO SĄDU ODWOŁAWCZEGO WOBEC ZGŁOSZONYCH ZARZUTÓW i wniosków		
Lp.	Zarzut	
1/	<p>Obrońcy oskarżonych W. K. (1) i M. K. (1) /poprzednio M./ pkt I/1-4 obraży przepisów postępowania, mającej wpływ na treść orzeczenia, a to:</p> <p>1/ art. 7 kpk w zw. z art. 410 kpk poprzez dokonanie dowolnej a nie swobodnej oceny materiału dowodowego, z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego poprzez bezpodstawne uznanie, że zachowanie oskarżonych cechowało się widocznym przejawem sprzeniewierzenia przedmiotów leasingu, podczas gdy o zrealizowaniu znamion przywłaszczenia nie może stanowić sam fakt niewywiązywania się leasingobiorcy z postanowień zawartej umowy czy też zaprzestanie płacenia rat, jeżeli nie towarzyszy temu zamiar tzw. animus rem sibi habendi, a na podstawie wszystkich okoliczności sprawy nie sposób uznać, że oskarżeni działali z zamiarem popełnienia przestępstwa z art. 284 § 2 kk;</p>	<p># zasadny</p> <p>x częściowo zasadny</p> <p># niezasadny</p>

2/ art. 167 kpk w zw. z art. 170 § 1 pkt 2 kpk poprzez pominięcie i nierozpoznanie przez Sąd I instancji wniosku dowodowego o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka M. G., w sytuacji gdy dowód ten stanowi realizację przez oskarżonego prawa do obrony i zmierzał do wykazania okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy poprzez wykazanie, iż pokrzywdzony i świadek J. F. (1) posiadali wiedzę o miejscu położenia przedmiotu leasingu;

3/ art. 167 kpk poprzez niepowołanie z urzędu dowodu z zeznań świadka E. G., będącego kierownikiem budowy, podczas gdy dowód ten był istotny dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem świadek J. F. (1) w zeznaniach powołuje się na kontakt z w/w świadkiem wskazując, iż oskarżony poinformował go o tym, że koparki przewiezione zostaną na budowę drogi (...) i w tym zakresie oskarżony podał mu nr telefonu do kierownika budowy, a zatem istotne jest ustalenie, czy w/w świadek kontaktował się z J. F. oraz czy informował/ był zobowiązany do poinformowania go o miejscu położenia minikoparek;

4/ art. 167 kpk poprzez niepowołanie z urzędu dowodu z zeznań świadka M. G., podczas gdy dowód ten był istotny dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem to świadek zawarł umowę dzierżawy gruntu w dniu 16.03.2020 r. oraz w imieniu spółki kontaktował się z przedstawicielami firmy (...) sp. z o.o. – a zatem sąd z urzędu winien przeprowadzić powyższy dowód celem ustalenia, czy świadek przekazywał informacje o położeniu

	koparek oraz kontaktował się ze spółką (...).	
Związłe o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny		
<p>a/ Zauważyć należy, że proces karny musi gwarantować każdemu oskarżonemu możliwość realizacji jego prawa do obrony, zawartego wprost w art. 6 kpk. Ma to oczywisty związek z wypełnieniem podstawowych celów postępowania tj. aby sprawca przestępstwa został wykryty i pociągnięty do odpowiedzialności karnej a osoba niewinna nie poniosła tej odpowiedzialności – zgodnie z art. 2 § 1 pkt 1 kpk. Szczegółowe unormowania zapewniają prawidłowy przebieg procesu, w tym przed Sądem I instancji. Respektowanie właściwych gwarancji procesowych jest także warunkiem rzetelnego procesu w rozumieniu art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP /porównaj np. A. Murzynowski, Zasada prawa do obrony str. 272-285 w: Istota i zasady procesu karnego, PWN 1994 r./.</p> <p>b/ Podzielić należy konsekwentne poglądy orzecznictwa, że przekonanie Sądu o wiarygodności jednych dowodów i jej braku w przypadku innych, pozostaje pod ochroną przepisu art. 7 k.p.k., jeżeli zostało poprzedzone ujawnieniem w toku rozprawy głównej całokształtu okoliczności sprawy, rozważeniem okoliczności przemawiających zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść oskarżonego, pozostaje zgodne</p>		

ze wskazaniami wiedzy i doświadczenia życiowego oraz zostało wyczerpująco i logicznie uargumentowane w uzasadnieniu wyroku /tak np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11.04.2018 r. sygn. IV KK 104/18, lex nr 2498022/.

c/ W tym przypadku Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia prawa do obrony oskarżonych w ramach postępowania dowodowego na rozprawie, co ma związek z przeprowadzoną oceną materiału dowodowego i w rezultacie skutkuje dalszym naruszeniem przepisów art. 7 kpk i art. 410 kpk /zasadny zarzut z pkt I.1 apelacji/.

d/ W niniejszej sprawie Sąd I instancji w istocie uchylił się od przeprowadzenia dowodu i oceny wyjaśnień oskarżonej M. K. (1) – wobec niestawiennictwa oskarżonej na rozprawie w dniu 15.11.2021 r. w ogóle zaniechano odczytania jej wyjaśnień i za niewystarczający uznać należy zapis w protokole, że zgodnie z art. 405 § 2 kpk z chwilą zamknięcia przewodu sądowego ujawnione bez odczytania są wszystkie protokoły i dokumenty podlegające odczytaniu na rozprawie, które nie zostały odczytane. Art. 389 § 1 kpk nakazujący odczytanie wyjaśnień w przypadku niestawiennictwa osoby oskarżonej należy rozumieć ściśle i dokonać tej czynności procesowej wprost na rozprawie, kiedy może mieć to istotny wpływ na treść orzeczenia. Powyższe mogło zaś mieć oczywisty wpływ na treść zaskarżonego wyroku, skoro Sąd Okręgowy w sporządzonym pisemnym uzasadnieniu całkowicie pominął w/ w wyjaśnienia oskarżonej i nie poddał ich żadnej analizie. Zatem

nie wiadomo, z jakich przyczyn nie dano im wiary, niezależnie od tego, że M. K. nie przyznała się do winy i skorzystała z prawa do odmowy składania dalszych wyjaśnień. Należy pamiętać, że oskarżona nie ma obowiązku dowodzić swojej niewinności, a wręcz przeciwnie - to jej należy udowodnić sprawstwo i winę. Zauważyć należy, że w ten sposób Sąd orzekający dokonał niepełnej i wadliwej oceny materiału dowodowego, w ogóle pomijając ten istotny dowód i uchylając się od poczynienia szczegółowych ustaleń co do kwestii przywłaszczenia przedmiotowych koparek przez oskarżonych. Takie postąpienie jest jednoznacznie sprzeczne z podstawowymi zasadami procesu karnego i może prowadzić do nieprawidłowego ustalenia stanu faktycznego. Ma to także wpływ na sytuację procesową oskarżonego W. K. (1), skoro oskarżeni mieli działać wspólnie i w porozumieniu. Nadmienić jednak trzeba, że sytuacja obojga oskarżonych odnośnie zarzucanego im przywłaszczenia może nie być tożsama, ale dokonanie prawidłowych ustaleń wymaga ponownego przeprowadzenia postępowania w całości. Nie można zaakceptować zastępowania przez Sąd odwoławczy Sądu I instancji w przeprowadzeniu niemalże całego postępowania dowodowego, skoro na rozprawie przesłuchano tylko W. K. i 1 świadka /porównaj także np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22.06.2022 r. sygn. V KK 171/22, OSNK nr 11-12/2022 poz. 45; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22.11.2023 r. sygn. II KS 47/23, L.; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22.05.2019 r., I KZP 3/19, OSNK nr 6/2019 poz. 31; D. Świecki Kodeks

Postępowania Karnego, Komentarz tom II, W. 2017, tezy nr 21-22 do art. 437 kpk/.

e/ Ponadto Sąd I instancji naruszył prawo do obrony obojga oskarżonych i możliwość bezpośredniego zetknięcia się z dowodem poprzez nieprawidłowe oddalenie na rozprawie w dniu 15.11.2021 r. na mocy art. 350a kpk wniosku obrońcy o przesłuchanie na rozprawie świadka M. S., która niewątpliwie jest świadkiem obciążającym i jej zeznania dotyczą m.in. odmowy wydania koparek. Wskazała na to dodatkowo obrońca w piśmie z 11.03.2024 r. Zastosowanie tego przepisu jest możliwe tylko wtedy, gdy zeznania danej osoby nie są sprzeczne z wyjaśnieniami oskarżonych, a w tym wypadku pozostają one w takiej sprzeczności, przy tym według obrońcy miały dotyczyć także wiedzy pokrzywdzonej spółki o miejscu przebywania przedmiotowych maszyn.

f/ W tej sytuacji bezprzedmiotowe w myśl art. 436 kpk jest odnośnienie się do zarzutu pominięcia wniosku dowodowego o przesłuchanie świadka M. G. /pkt I.2 apelacji/, przy czym wniosek ten /zgodnie z niekwestionowanym protokołem/ został oddalony na rozprawie. Natomiast nie mogą być skuteczne zarzuty z pkt I.3-4 apelacji, gdyż Sąd Okręgowy nie miał obowiązku zastępowania profesjonalnego obrońcy i przeprowadzania z urzędu dowodów z zeznań świadków E. G. i M. G..

Lp.

Zarzut

2/

Obrońcy oskarżonych W. K. (1) i M. K. (1) /poprzednio M./ pkt II a-d i pkt III błędów w ustaleniach faktycznych, mających wpływ na treść wyroku, polegających na ustaleniu, że:

I/ oskarżeni kierowali się zamiarem przywłaszczenia nie wydając maszyn osobie upoważnionej p[rzez leasingodawcę do jej odbioru, w szczególności ustalenie, że chcieli przywłaszczyć sobie powierzone w ramach umów leasingu sprzęty, podczas gdy:

a/ W. K. prowadził rozmowy z podmiotem uprawnionym do odbioru sprzętu, zawierał porozumienia mające na celu dalsze korzystanie przez niego z leasingowanych koparek /w tym celu wpłacił 20.000 zł/, zaś przyczyną braku wpłat rat leasingu było finansowe uzależnienie od kontrahenta, co przemawia za faktem, iż nie działał on w zamiarze popełnienia czynu zabronionego;

b/ świadek J. F. (1) posiadał wiedzę, gdzie znajdują się przedmiotowe koparki, albowiem w toku rozprawy zeznał, iż został powiadomiony przez oskarżonego, że koparki przewiezione zostaną na budowę drogi (...) i dostał nr telefonu do kierownika budowy;

c/ W. K. posiadał upoważnienie do prowadzenia wszelkich spraw spółki i brak jest dowodów wskazujących na winę oskarżonej;

d/ miejsce postoju koparek wiadome było od dnia 16.03.2020 r. zgodnie z umową najmu/dzierżawy gruntu z 16.03.2020 r. zawartą przez pracownika M. G.;

III/ koparki znajdowały się na terenie należącym do (...) sp. z o.o., podczas gdy znajdowały się na terenie wydzierżawionym.

zasadny

częściowo zasadny

x niezasadny

Zwięźle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny

Z uwagi na stwierdzone wyżej uchybienia rozpoznanie powyższych zarzutów jest bezprzedmiotowe stosownie do art. 436 kpk.

Lp.

Zarzut

3/

Obrońcy oskarżonych W. K. (1) i M. K. (1) /poprzednio M./ pkt IV rażącej niewspółmierności orzeczonej kary 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności w stosunku do W. K. i kary 1 roku pozbawienia wolności, zawieszanej warunkowo na 3 lata w stosunku do M. K. oraz kar grzywny w wysokości 600 stawek po 10 zł każda, poprzez niedostateczne rozważenie dyrektyw wymiaru kary, albowiem orzeczona kara nie uwzględnia w sposób odpowiedni braku uprzedniej karalności oskarżonej, a w stosunku do oskarżonego Sąd I instancji dopuścił do nadania nadmiernego znaczenia okoliczności obciążającej, czyli uprzedniej karalności.

zasadny

częściowo zasadny

x niezasadny

Zwiążle o powodach uznania zarzutu za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny

Z uwagi na stwierdzone wyżej uchybienia rozpoznanie powyższego zarzutu jest bezprzedmiotowe stosownie do art. 436 kpk.

Wniosek

Obrońcy oskarżonych W. K. (1) i M. K. (1) /poprzednio M./ wniósł o:

1/ uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji;

2/ ewentualnie zmianę zaskarżonego wyroku przez uniewinnienie oskarżonych od popełnienia zarzucanych im czynów;

3/ zwolnienie oskarżonych od ponoszenia kosztów sądowych.

zasadny

x częściowo zasadny

niezasadny

Zwiążle o powodach uznania wniosku za zasadny, częściowo zasadny albo niezasadny.

a/ Wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji okazał się zasadny – co wynika z powyższej analizy zarzutów apelacji.

b/ W tej sytuacji brak było podstaw do uwzględnienia wniosków o zmianę zaskarżonego wyroku i o zwolnienie oskarżonych od ponoszenia kosztów sądowych.

4. OKOLICZNOŚCI PODLEGAJĄCE UWZGLĘDNIENIU Z URZĘDU

Nie dotyczy

Zwiążle o powodach uwzględnienia okoliczności

Nie dotyczy

5. ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU ODWOŁAWCZEGO

5.1. Utrzymanie w mocy wyroku sądu pierwszej instancji

1.

Przedmiot utrzymania w mocy

Nie dotyczy

Zwiążle o powodach utrzymania w mocy

Nie dotyczy

5.2. Zmiana wyroku sądu pierwszej instancji

Przedmiot i zakres zmiany

Nie dotyczy

Zwięźle o powodach zmiany

Nie dotyczy

5.3. Uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji

5.3.1. Przyczyna, zakres i podstawa prawna uchylenia

1.1.

Nie dotyczy

art. 439 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia

Nie dotyczy

2.1.

Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości

W sprawie wystąpiła konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości.

x art. 437 § 2 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia

W niniejszej sprawie zachodzi przypadek, kiedy niezbędne jest powtórzenie całości procesu przed Sądem I instancji z uwagi na tak istotne naruszenie prawa do obrony oskarżonych oraz związane z tym zagrożenie dla rzetelności postępowania karnego – co wynika z analizy zarzutów apelacji.

3.1.

Konieczność umorzenia postępowania

art. 437 § 2 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia i umorzenia ze wskazaniem szczególnej podstawy prawnej umorzenia

Nie dotyczy

4.1.

Nie dotyczy

art. 454 § 1 k.p.k.

Zwięźle o powodach uchylenia

Nie dotyczy

5.3.2. Zapatrywania prawne i wskazania co do dalszego postępowania

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy powinien przeprowadzić w sposób prawidłowy przewód sądowy w całości, a w tym w razie potrzeby ujawnić dotychczasowe wyjaśnienia oskarżonej M. K. (1) i przeprowadzić dowody z zeznań świadków. Następnie zobowiązany jest do dokonania pełnej i rzetelnej oceny całości materiału dowodowego, nie pomijając wyjaśnień oskarżonej M. K. - mając na względzie powyższą analizę dotyczącą zarzutów apelacyjnych. W rezultacie Sąd winien poczynić prawidłowe ustalenia faktyczne i rozważyć popełnienie przez oskarżonych czynu z art. 284 § 2 kk w zw. z art. 294 § 1 kk.

5.4. Inne rozstrzygnięcia zawarte w wyroku

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku

Przytoczyć okoliczności

Nie dotyczy

6. Koszty Procesu

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
	Nie dotyczy

7. PODPIS
Przemysław Filipkowski Sławomir Machnio Piotr Maksymowicz

1.3. Granice zaskarżenia	
Kolejny numer załącznika	1
Podmiot wnoszący apelację	Obrońca oskarżonych W. K. (1) i M. K. (1) / poprzednio M./
Rozstrzygnięcie, brak rozstrzygnięcia albo ustalenie, którego dotyczy apelacja	Punkty 1-3 sentencji zaskarżonego wyroku
1.3.1. Kierunek i zakres zaskarżenia	

x na korzyść # na niekorzyść	x w całości		
# w części	#	co do winy	
#	co do kary		
#	co do środka karnego lub innego rozstrzygnięcia albo ustalenia		
1.3.2. Podniesione zarzuty			
Zaznaczyć zarzuty wskazane przez strony w apelacji			
#	art. 438 pkt 1 k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego oskarżonemu		
#	art. 438 pkt 1a k.p.k. – obraza przepisów prawa materialnego w innym wypadku niż wskazany w art. 438 pkt 1 k.p.k., chyba że pomimo błędnej podstawy prawnej orzeczenie odpowiada prawu		
x	art. 438 pkt 2 k.p.k. – obraza przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia		
x	art. 438 pkt 3 k.p.k. – błąd w ustaleniach faktycznych		

	przyjętych za podstawę orzeczenia, jeżeli mógł on mieć wpływ na treść tego orzeczenia		
x	art. 438 pkt 4 k.p.k. – rażąca niewspółmierność kary, środka karnego, nawiązki lub niesłusznego zastosowania albo niezastosowania środka zabezpieczającego, przypadku lub innego środka		
#	art. 439 k.p.k.		
#	brak zarzutów		
1.4. Wnioski			
x	uchylenie	x	zmiana